نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره هشتم، بهار ۱۴۰۳، شماره اول، صفحات

بیانیه

تحولات ضروری آموزش عالی سلامت ادغام یافته در ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت*

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۱۳

چکیده

الزامات و تحولات ضروری آموزش عالی سلامت ادغام یافته در ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت به منظور تحقق مفاد سیاست‌های کلی سلامت و علم و فناوری و آرمان‌های سلامت در بیانیه گام دوم انقلاب و سایر اسناد بالادستی در این بیانیه آمده است.

کلیدواژه‌ها: آموزش پزشکی، ارائه یکپارچه مراقبت‌های بهداشتی، خدمات بهداشتی درمانی

مقدمه

به‌منظور عمل به احادیث شریف نبوی (ص): «العلم علمان، علم الادیان و علم الابدان» و «نعمتان مجهولتان الصحت والامان» و برای تحقق مفاد سیاست‌های کلی سلامت و علم و فناوری و آرمان‌های سلامت در بیانیه گام دوم انقلاب و سایر منویات مقام معظم رهبری تنظیم شده است.

تحقق ارکان ارزشی، اعتقادی، اخلاقی و فرهنگی نظام آموزش عالی سلامت

التزام به تحقق عملی ارزش‌های انسانی اسلامی و سلامت معنوی اسلامی در همه اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌ها، آموزش‌ها، پژوهش‌ها، ارزیابی‌ها، مراقبت‌ها و خدمات سلامت و نیز در اعمال و رفتار کنشگران و فضاها و محیط‌های آموزشی و سلامت، با نظارت و ارتقاء مستمر، تضمین شود. رعایت این موارد و نیز اصول بهداشتی و موازین ایمنی، در همه محیط‌ها و موقعیت‌های آموزشی تضمین شود. از این محیط‌ها و موقعیت‌های آموزشی برای آگاه کردن مردم از حقوق سلامت خود و مسئولیت‌پذیری و توانمند کردن آنان برای مشارکت در برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر فعالیت‌های مربوطه و ارتقای سواد و فرهنگ سلامت استفاده بهینه به عمل آید.

ساختار نظام آموزش ادغام یافته

تعمیق و تکمیل ادغام آموزش و پژوهش علوم سلامت در عرصه ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت، و تلاش برای عدالت محوری در قالب شبکه بهداشتی درمانی کشور، بازنگری برنامه‌ها، محتوا و شیوه‌های آموزشی در این راستا و استفاده از فضاهای مناسب شبکه بهداشتی درمانی کشور برای آموزش عالی علوم سلامت.

نیروی انسانی

رعایت کامل اصول و مسائل اعتقادی، پاسخگویی مطلوب به نیازهای سلامت مردم، برخوردار بودن از دانش، بینش و مهارت‌های حرفه‌ای، تعهد و وجدان کاری، و تلاش ارتقای سواد و فرهنگ سلامت عمومی، در زمره ویژگی‌های مشترک عموم نیروی انسانی مجموعه نظام آموزشی است.

- **در حوزه استادان و مربیان و مدیران،** ارتقاء نظام‌های انتخاب، تعلیم و تربیت و ارزشیابی و ارتقاء براساس معیارهای معتبر، ارئه ادغام یافته دروس سلامت همه‌جانبه جامعه و افراد و مراقبت‌ها و خدمات مرتبط، با رعایت ارزش‌های انسانی اسلامی و احاطه سلامت معنوی بر سایر ابعاد سلامت، مسئولیت‌شناسی و پاسخگویی شفاف، شناسایی و معرفی استادان الگو و تلاش برای الگوسازی با الهام از سیره علمی و حرفه‌ای شخصیت‌های معتبر معاصر، ملاک تحولات آینده باشد.
- **در حوزه دانشجویان،** تحول در نحوه گزینش و تعلیم و تربیت دانشجویان، تلاش مجدانه برای تهذیب، پرورش، تحکیم اعتقادات مذهبی، فراگیری ارزش‌های انسانی اسلامی و سلامت معنوی (نظری و عملی) در همه فرصت‌ها و عموم مراکز آموزشی، و نظارت مستمر موارد فوق در ارزیابی‌ها.

* مجمع عمومی فرهنگستان علوم پزشکی، خرداد ۱۴۰۳

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-09-15]

[DOI: 10.22034/8.1.18]

محتوی و شیوه آموزش

بخش مهمی از آموزش علوم سلامت باید در متن جامعه و در شبکه بهداشتی درمانی و مراکز سرپایی صورت پذیرد. در عموم فرصت‌های آموزشی بر تعالیم عملی ارزش‌های انسانی و اسلامی، سلامت همه جانبه با احاطه سلامت معنوی اسلامی، عوامل اجتماعی سلامت، ابعاد پیشگیری و ارتقاء سلامت، بررسی مسائل و مشکلات بهداشتی منطقه و یافتن راه حل و پیگیری‌های لازم، تصریح شود. آموزش‌های بیمارستانی بیشتر در بخش‌های عمومی، مراکز سرپایی و اورژانس‌ها تسری داشته باشد. با کاهش حجم و ساعات بخشی از دروس عمومی و جایگزینی با دروس ضروری (نظیر سلامت همه‌جانبه، آشنایی با شبکه بهداشتی- درمانی، ادغام آموزش و پژوهش در عرصه ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت، آموزش جامعه‌نگر، پاسخگویی، عدالت در سلامت، همکاری بین‌بخشی، مشارکت مردم، طرح ژنریک و نظام ملی دارویی، اقتصاد سلامت، عدالت در سلامت، شاخص‌های سلامت، و ...) بخشی از محدودیت‌های اقدامات فعلی جبران شود.

ویژگی‌های ضروری مراقبت‌ها و خدمات سلامت

اولویت مراقبت‌ها و خدمات پیشگیری و ارتقاء سلامت بر درمان؛ التزام به سلامت همه‌جانبه جامعه و یکپارچه بودن؛ عدالت محور و مبتنی بر سایر اصول و ارزش‌های انسانی اسلامی بودن؛ پاسخگو بودن؛ جلوگیری کننده از تقاضاهای القایی؛ برخوردار از فناوری‌های مناسب، مطلوب و ارزیابی شده سلامت؛ اطلاع‌رسانی شفاف؛ استقرار یافته و ترویج شده براساس نظام حاکمیت بالینی؛ تجویز انحصاری داروهای ژنریک، باکیفیت براساس نظام سطح‌بندی و ارجاع و راهنماهای بالینی و نظام دارویی؛ رعایت‌کننده مبانی علمی و استاندارد در همه تصمیمات، اقدامات، تولیدات، و نظارت ها؛ رعایت‌کننده اصول کیفی، ایمن، اثربخش- کارا و بهره‌ور؛ رعایت‌کننده اصول ایمنی و استاندارد در فراورده‌های بهداشتی و دارویی و اصول امنیت و ایمنی غذا و تغذیه ؛ رعایت مسئولیت وزارت متبوع برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، ارزشیابی و نظارت؛ افزایش‌دهنده آگاهی مردم از حقوق و مسئولیت‌پذیری سلامت و توانمندسازی آنان برای مشارکت ساختارمند و فعالانه؛ مدیریت منابع سلامت از طریق نظام‌های بیمه‌ای؛ تولید دانش مفید و مناسب با نیازهای سلامت همه‌جانبه جامعه و نظام سلامت با انجام پژوهش‌های هدفمند؛ نیاز محور؛ کیفی؛ آینده‌نگر؛ نوآور؛ عوامل اجتماعی سلامت و شاخص‌های سلامت مبتنی بر آن (نه معدل شاخص‌های استان).

ویژگی‌های آموزش و پژوهش سلامت

رشد کمی. «هدفمندسازی توسعه سرمایه انسانی سلامت، براساس نیازهای واقعی سلامت همه‌جانبه جامعه، با برخورداری از عالی‌ترین کیفیت، کمترین هزینه، و بالاترین کارایی و حتی‌المقدور چندپیشگی، تناسب نیروها با نیازهای جامعه، تأمین‌کننده رشد شاخص سرمایه انسانی، متناسب با شرایط جغرافیایی، جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی.

رشد کیفی. ارزش محوری و التزام به ارزش‌های دینی، اخلاقی، فرهنگی و معنوی، برخورداری از دانش و مهارت‌های حرفه‌ای لازم و کافی، تعهد، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی؛ نظارت‌پذیری، خلاقیت و نوآوری، تولید دانش مفید و مناسب با نیازهای نظام سلامت با انجام پژوهش‌های هدفمند؛ نیازمحور؛ کیفی؛ آینده‌نگر؛ نوآور؛ عوامل اجتماعی سلامت و شاخص‌های سلامت مبتنی بر آن (نه معدل شاخص‌های استان).

گزیده‌ای از راه‌حل‌ها

- انتخاب اهداف آموزشی جامع، هماهنگ با نیازهای سلامت همه‌جانبه افراد، خانواده‌ها و جامعه؛
- انطباق ساختار نظام آموزشی در سطوح کلان (دانشگاهی) و خرد (گروه‌های آموزشی) متناسب با اهداف ادغام و در قالب شبکه بهداشتی درمانی کشور؛
- حذف عناوین و محتوی نظری غیر ضروری و اضافه کردن به عناوین و محتوای مهارتی و حرفه‌ای؛
- جامعه‌نگر و پاسخگو کردن آموزش عالی سلامت با ارائه آموزه‌ها، مهارت‌ها، و شایستگی‌های متناسب با رشته ها و مقاطع مختلف و براساس نیازهای مناطق مختلف کشور؛
- آینده‌نگری و دستیابی به فناوری‌های مناسب جدید؛
- تحول آموزش مداوم و آموزش‌های حرفه‌ای حین خدمت، به صورت اثربخش، ادغام یافته با ارزش‌های انسانی و اسلامی و سلامت معنوی، متناسب با نیاز جامعه و مناطق مختلف کشور و حتی‌المقدور به صورت میدانی و ارزیابی مستمر نتایج؛
- ارتقای کیفیت آموزش‌ها بر مبنای نیازهای جامعه و پاسخگویی به همه ابعاد سلامت، با احاطه سلامت معنوی اسلامی بر سایر ابعاد، و اولویت مراقبت‌های ارتقاءدهنده سلامت و پیشگیری‌کننده از بیماری‌ها و عوامل تهدیدکننده سلامت همه جانبه، با هدف عدالت در سلامت و با رعایت استانداردها.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-09-15]

[DOI: 10.22034/8.1.18]

Statement

Essential Advancements in Higher Health Education Integrated Into the Delivery of Healthcare and Services

Abstract

The fundamental requirements and advancements in higher health education integrated into the delivery of healthcare and services to meet the goals of the general health and science and technology policies and health ideals advancements that are outlined in the second stage of the revolution and related documents.

Keywords: Health Services, Integrated Delivery of Health Care, Medical Education

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-09-15]

[DOI: 10.22034/8.1.18]